

Lathund till semiotiska grundbegrepp.

Använd denna lathund för att analysera dina och andras bilder och medieanknutna budskap.

Skala av bilden lager för lager.

Betydelser

PIKTORALT

Det bilden visar.

Ett stilleben är en samling olika föremål. Rembrandts självporträtt visar en gammal man.

PLASTISKT

Färg & Formbetydelser.

Ett stilleben består av olika former och färger. Rembrandts självporträtt är utförda i dova, bruna färger och cirkulära former.

IKONISKT TECKEN

Likhet

INDEXIKALISKT TECKEN / INDEX

Tecknet hänvisar till något annat i närheten.

Fotspår är index för en människa.

KONVENTIONELLT TECKEN

Inlärt tecken. Det liknar inte sin betydelse.

Hus/casa/house/maison. Bokstaven D är symbolen för språkljudet D.

AVBILDAT RUM

Det rum vi ser som en illusion på bilden

REFERENTIELLT RUM

Förlängning av Bildens innehåll.

Lukt, smak, rörelse, linjer, ljus, färger. Ser vi en frontaltbild av en människa, kan vi föreställa oss hur människan ser ut bakifrån.

BETRAKTARENS RUM

Där man befinner sig vid betraktandet.

Galleriet, museet, tidningen, TV-n.; Kontexten (sammanhanget) skapar betydelsen.

Bildens Retorik

FRÄMMANDEGÖRING

Konstvärlden arbetar med främmandegöringar. Man vill bryta ett automatiserat vaneseende genom att stoppa in kända föremål i icke förväntade situationer.

T.ex. Köttklänningen, Dalis mjuka klockor.

NÄRMANDEGÖRING

Närhet ger Likhet.

Reklamen arbetar med närmandegöring.

AUTOMATISERING

När det närmande/främmandegjorda blir en vana, man upphör att se budskapet/uttrycket/intrycket.

RETORIK

När man inte bara åstadkommer en främmandegöring, utan dessutom bryter mot en Norm, ex. Picasso, Duchamp, Eisenstein,

IDEALISERING

uppåtgående retorik, mer positiv eller vackrare än väntat.

VÄRDEÖVERFÖRING

Omplacering till bättre eller sämre egenskaper.

KARIKERING

Nedåtgående retorik, negativ eller nedvärderande framställning

Bildklassifikation

KONSTRUKTIONSPORT

Uppbyggnad, material.

Konstruktionsarten visar på; hur bilden kommer att kunna förflytta sig (cirkulera)

TEXT

Väv.

Språk, bilder, design och kulturer är olika slags vävar. Verbala och Visuella texter.

FUNKTIONSPORT

Sociala effekter eller funktioner. Konst-estetik, Reklam-säljande.

CIRKULATIONSPORT

Kanaler där bilder når sin mottagare.

Vykort, tavlor, internet, TV. Kontexten (sammanhanget) bestämmer betydelsen och cirkulationskanal. En naken kvinna i en bastu har en betydelse. Samma nakna kvinna i ett rum har en annan betydelse.

KODER

Norm eller Regelsystem som bestämmer kopplingen mellan Uttryck och Innehåll.

Utan Koder kan vi inte Tolka budskapet. Starka koder är det verbala språket, matematiken och notsystemet. Bilder har svagare koder, men det ersätts ofta med Schemata (mindre statistiskt)

PERTINENTA ELLER DISTINKTIVA DRAG

De viktigaste delarna av en bild.

Det som är nödvändigt för bildens uttryck och för att bilden ska kunna tolkas.

SÄNDAR / MOTTAGARFÖRHÅLLANDE

Mottagarorienterad = lätt avläsbar, lätt att förstå. Mottagaren avkodar / & tolkar.

Sändarorienterad = elitistisk, svårtillgänglig, auktoritär, expert. Sändaren kodar / skapar ett schema.

METAFOR

Förening av två egna enheter som formar en tredje enhet. $1+1=1$.

Magritte använder metaforer. Barnkulturen är fylld av metaforer, en sko blir en segelbåt t.ex. i metaforen sker en överföring av egenskaper från det ena av två led till det andra.

DENOTATION

Ett teckens egentliga betydelse - lexikala betydelse.

Grund- eller kärnbetydelse i motsats till konnotation/ medbetydelse. Denotationen "en leende mun" kan få mej att konnotera till " min mamma". Ordet "hus" denoterar samma sak för de som vet hur ett hus ser ut.

KONNOTATION

De konnotativa betydelserna & svåra att identifiera eftersom de inte finns på; bilden, utan i mottagarens hjärna. En bild av ett hus betyder olika saker för de som ser huset.

Konnotationer är gemensamma för ett kollektiv, en kulturell association. Färgen vit betyder olika saker för en västerlänning och en österlänning.

INTERTEXTUALITET

Bildens relation till andra bilder och andra fenomen , sociala, kulturella, etc. Ingenting skapas från intet eller från något geni. (subjekt) utan allt kommer ur något annat.

En målning är inte bara en skapelse av en enskild konstnär, utan det transformerar av andra bilder och ideer. Det är ett schemata = en struktur, en tavla, osv. som justeras. Man skapar en annan tavla genom att förändra den ursprungliga tavlan/schematet. En ideer inte bara idegivarens produkt, utan en justering av andras ideer. I alla s.k. nya skapelser finns det rester och fragment från gamla. Parafraaser är typiska exempel på; intertextualitet.

METABILD

kan också kallas parafraas. Parafraaser är översättningar från ett betydelsebärande system till ett annat. Ex. Duchamps Monalisa med mustacher.

SYNEKDOK

Medförstående. En del av ett uttryck betonas istället för helheten.

Kronan betyder kungahuset, en logotyp står för ett företag/produkt.

CENTRIPETAL / CENTRIFUGAL

Centripetal = Konsten tar intryck autonomt - inget utifrån.

Centrifugal = Konsten påverkas av allt, sociala, politiska, psykologiska, kulturella och andra faktorer

KIROGRAFISK

Handproducerat, ex. målning, teckning, keramik.

MEKANOGRAFISK

Maskingjort, ex. foto, video, datagrafik.

CENTRUM / PERIFERI

Centrum - det etablerade, det som gäller, det som har makten.

Periferi -det som rör sig utanför centrum, 'undergroundrörelser'.

Centrum sätter först bort Periferins uttryck för att senare adoptera dessa. För att kunna utvecklas måste Centrum förnya sig. Annars drabbas den av inavel och automatisering (redundans). Den förmår inte utveckla sig inifrån eller av sig självt och ett nytt Centrum uppstår någon annanstans.

POETISKT / INSTRUMENTELLT SPRÅK

Poetiskt språk fyller ingen annan funktion än ren njutning.

Instrumentellt språk är alla andra bilder som inte är enbart poetiska. T.ex. propaganda och instruktion. Det finns ingen klar skiljelinje mellan dessa två fenomen, alla bilder innehåller mer eller mindre av båda språken. Man talar om olika Grader av poetiskt och instrumentellt språk.

Från Alfredo Castro/Anders Marner/Göran Sonesson i en salig röra...

/marieandersson.se (2000)